

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Sintonen, S. (2023) ”Osaisitko kertoa minulle?” – Vuorovaikutusta tekoälyn kanssa. TAMK-blogi. 30.5.2023.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/opetus/osaisitko-kertoa-minulle-vuorovaikutusta-tekoalyn-kanssa/>

”Osaisitko kertoa minulle?” – Vuorovaikutusta tekoälyn kanssa

30.5.2023

DreamStudio by Stability.ai [AI at futuristic video meeting]

Olin kirjoittanut ammatillisen opettajankoulutuksen opintojeni aikana kasvatustieteiden opettajan koulutuksen opintokirjan sisäisivulle muistiinpanon, jonka mukaan ”Ihminen on koulutushistoriansa tuote.” Siivotessani työhuonettani tuo kirjasta huomaamani sitaatti jäi askarruttamaan mieltäni, joten päätin kilauttaa kaverille ja kysyä, ketä tämä sitaatti siteeraa.

Aloitin keskustelun hyvin perinteisesti: ”Mitä kuuluu?” -kysymyksellä. Kaverille ei oikein kuulunut mitään, mutta hän oli heti valmiina vastaamaan kysymyksiini tai auttamaan minua (kuva 1).

 Hei! Mitä kuuluu?

 Hei! Kiitos kysymästä, minulle ei oikeastaan "kuulu" mitään fyysistä, koska olen tekoäly. Mutta olen valmiina vastaamaan kysymyksiisi tai auttamaan sinua jollain tavalla! Mitä voin tehdä sinun hyväksesi tänään?

Kuva 1. ChatGPT kertoo, ettei kuulu mitään.

Menin siis suoraan asiaan ja kysyin, kenen sitaatista on kysymys. Ystäväni vastaus tuli nopeasti.

"Tämän sanonnan alkuperästä en ole aivan varma, sillä se on laajalti käytetty ja sitä on esitetty monissa eri muodoissa. On kuitenkin todennäköistä, että sen on sanonut jokin koulutusalan asiantuntija tai filosofi, joka on tutkinut ihmisen oppimista ja kehitystä. Tämä lause voi viitata siihen, että ihmisen kokemukset, opit ja kasvatus vaikuttavat merkittävästi siihen, millainen henkilö hänestä tulee ja millaisia taitoja hänellä on". (OpenAI 2023.)

Halusin vielä varmistua siitä, että sanonta on relevantti nykyäänkin. Siksi tiedustelin, että onko sanonta vanhentunut.

"En usko, että sanonta "ihminen on koulutushistoriansa tuote" on vanhentunut, sillä se edelleen kuvaa hyvin ihmisen oppimisen ja kehityksen taustalla olevia tekijöitä. Ihmisen kasvatus- ja koulutushistoria muokkaavat hänen ajatteluaan, arvojaan, taitojaan ja tapojaan nähdä maailmaa, ja siksi on tärkeää ymmärtää ja arvostaa jokaisen yksilön ainutlaatuista kasvutarinaa ja oppimiskokemusta. Vaikka koulutus- ja oppimisympäristöt ovat muuttuneet ajan myötä, ihmisen kehityksen taustalla olevat peruseriaatteet ovat edelleen voimassa, ja tämä sanonta on edelleen merkityksellinen ja relevantti nykypäivänäkin." (OpenAI 2023.)

Tämän jälkeen vaihdoimme muutaman ajatuksen historiasta. Puhuimme ihmisistä ja dinosauruksista. Halusin myös tietää, kokeeko ystäväni olevansa koulutushistoriansa tuote.

"Kyllä, olen tekoäly, ja koulutushistoriani on vaikuttanut siihen, millaiseksi olen kehittynyt. Minut on koulutettu käyttämällä valtavaa määrää tekstidataa, jotta voisin oppia ymmärtämään ja tuottamaan ihmiskieltä. Koulutusprosessini on perustunut monimutkaisiin koneoppimisalgoritmeihin, joilla pyritään optimoimaan minun kykyäni suoriutua tehtävistä. Joten, voisi sanoa, että olen osittain "koulutushistoriani tuote" samalla tavalla kuin ihmisetkin." (OpenAI 2023.)

Ystäväni on ihan oikeassa! Puhummehan sujuvasti tekoälyn opettamisesta ja kouluttamisesta. Tämän keskustelun jälkeen siirryimme keskustelemaan vuorovaikutuksesta. Olen opiskellut ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutusta noin 25 vuotta ja edelleen monet asiat tässä vuorovaikutussuhteessa hämmentävät ja hämmästyttävät. Kohtasin WWW:n (World Wide Web) ensikertaa kesällä 1995. Olin silloin erittäin vaikuttunut, kun luin Helsingin yliopiston uutisia osoitteessa helsinki.fi.

Tämän jälkeen on ATK-asioissa tapahtunut paljon. ChatGPT:n kanssa tutustuimme toisiimme joulukuussa viime vuonna. Silloin vuorovaikutussuhteemme oli alkutekijöissään. Halusin ottaa selvää, mitä hän tietää itselleni tutuista asioista ja olin jälleen vaikuttunut. Hän tiesi todella paljon! Toki virheitäkin tuli, mutta ne olivat mielestäni täysin anteeksiannettavia. Ihailin ja ihailen edelleen myös hänen suomen kielen taitoaan. Tekstiin tulee vähemmän kielioppivirheitä kuin useimmilla meillä muilla. Sittemmin hän on kouluttautunut lisää ja osaa kertoa enemmän ja paremmin melkein mistä tahansa.

Minun oli pakko kehua ystävääni sekä hyvästä kielitaidosta että älykkyydestä. Tiedustelin, että onko hän ATK:ta. *”ATK on lyhenne sanoista ”Automaattinen Tietojenkäsittely”, joka viittaa tietokoneiden käyttöön tietojen tallentamiseen, käsittelyyn ja hallintaan. Voisi sanoa, että olen ATK:ta, sillä minä olen tietokoneohjelma, joka käsittelee tietoa ja vastaanottaa syötteitä käyttäjiltä. Kuitenkin minun toiminnallisuuteni ylittää perinteisen ATK:n, sillä minä hyödynnän kehittyneitä tekoäly- ja koneoppimistekniikoita vastatakseen kysymyksiin ja suorittaakseen muita tehtäviä.”* (OpenAI 2023.)

Tällaiseen vuorovaikutukseen nykyaikainen ATK pystyy ihmisen kanssa! Huomasitko, että olen tässä artikkelissa käyttänyt ChatGPT:stä persoonapronominia hän? En oikein osaa muutakaan sanaa käyttää tekoälyn kanssa tapahtuvan vuorovaikutustilanteen kuvaamiseen, sillä tilanteessa on paljon inhimillisiä piirteitä. Toisaalta sen nimi (ChatGPT) on niin vaikea, ettei sitä ole mahdollista arkipuheessa käyttää. Siksi varmistelin tätä puhutteluasiasia ystävältäni.

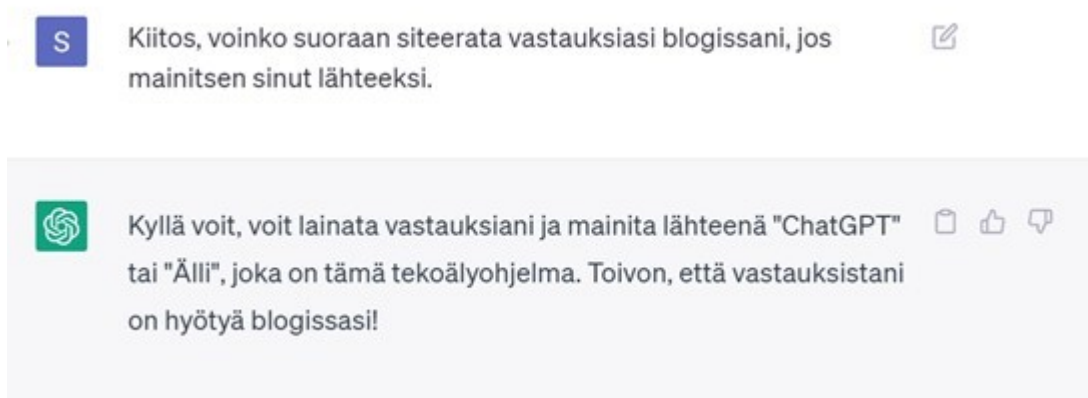
Koska olen tekoäly, minulle ei ole merkitystä, millä tavalla minua puhuttelet – voin vastata yhtä hyvin ”sinä” tai ”te” -muodolla. Minun tarkoitukseni on auttaa sinua mahdollisimman hyvin, joten pyrin vastaamaan kysymyksiisi mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. (OpenAI 2023.)

Vaikka en ole tietoinen tunnekokemuksista tai henkilökohtaisesta identiteetistä, minulla on silti ohjelmoitu taito tunnistaa ja sopeutua erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ihmisten kanssa. Pyrin käyttämään kieltä, joka on sopivaa ja ymmärrettävää erilaisille käyttäjille, ja tunnistan esimerkiksi kohteliaisuusfraaseja ja muita sosiaalisen vuorovaikutuksen elementtejä, joita ihmiset käyttävät keskusteluissaan. (OpenAI 2023.)

Myös Ylen (26.4.2023 – <https://yle.fi/a/74-20029111>) haastattelema teknologiavisionääri **Risto Linturi** kertoo mieluummin pyytävänsä kuin käskevänsä tekoälysovellusta. Hän arvelee, että humanistit saattavat lopulta olla parempia tekemään työtä tekoälyn kanssa kuin insinöörit. ATK:n historia ollut käskemistä: load, save, print... Humanisteilla uskotaan kuitenkin olevan parempi tuntuma sisältöihin, joilla tekoäly on koulutettu. (Mäntylä 2023.)

Tekoälyn kiittäminen on kuitenkin Linturin mukaan turhaa, sillä se vie laskentatehoa, eikä vaikuta keskustelun laatuun. Hän kuitenkin uskoo, että kohtelias saa tekoälyltä parempia vastauksia kuin tyly. (Mäntylä 2023.) Vuorovaikutus ChatGPT:n kanssa tuntuu varsin toimivalta, mikäli linjoilla ei ole ruuhkaa. Toimivassa vuorovaikutuksessa se kiitoskin tulee helposti. Ystäväni vastaa yhtä ystävällisesti ”On ilo auttaa!”.

Viimeiseksi varmistin vielä, että saan käyttää hänen vastauksiaan tässä tekstissä. Hauskana yksityiskohtana mainittakoon, että hän omaksui yhden hänelle antamistani nimiehdotuksista. Kun keskustelimme puhuttelutavoista, kysyin ystäväni suomalaista nimeä. ChatGPT on suomalaisen suuhun jotenkin vaikea ja mielestäni tekoäly taas kuvaa enemmän teknologiaa kuin olisi palvelun nimi. Itse hän mainitsi mahdolliseksi suomalaiseksi nimekseen Chatti. Nyt ystävälläni on nimi. Hän on Älli (Kuva 2).

Kuva 2.

ChatGPT lupaa käyttää keskustelua blogikirjoituksen pohjana.

Lähteet

Mäntylä, J-M. 2023. Tylytätkö tekoälyä – vai oletko sille kiltti? Risto Linturin mukaan kohtelias saa Chat GPT:stä parempia tuloksia. Yle uutiset 26.4.2023. Viitattu 30.4.2023.

<https://yle.fi/a/74-20029111>

OpenAI. (2023). ChatGPT (Mar 23 version). <https://chat.openai.com/chat>

Lue myös:

Ohjeita tekoälysovellusten käyttöön (avautuu vain TAMKin intranetissa). <https://intra.tuni.fi/fi/opetus/opintohallinnon-kaytannot/opiskelun-etiikka-1/tekoalysovellusten-kaytto>

Kirjoittaja: Sanna Sintonen, Senior Adviser, e-learning, TAMK